

Kozłowska, Dorota

Zebranie naukowe Zakładu Historii Nauk Przyrodniczych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 34/2, 397-398

1989

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stan chaosu w teoretycznych klasyfikacjach i stosowanych w praktyce podziałach nauk jest zresztą nieunikniony i niemożliwy do usunięcia.

Z innych wypowiedzi odnotujmy, że H. Horodyska mówiła o emancypacji dialektologii jako odrębnej dyscyplinie naukowej, B. Jaczewski o instytucjonalnej integracji nauk w ramach francuskiego CNRS (program „Człowiek i Społeczeństwo”), W. Rolbiecki o francuskim wariancie narodzin nauk społecznych (podział na nauki moralne i polityczne), a J. Skarbek o wartości podziału nauk na monotetyczne i idiograficzne jako pomocy w badaniu przemian nauki w XIX i XX w.

Jan Kozłowski
(Warszawa)

ZEBRANIE NAUKOWE ZAKŁADU HISTORII NAUK PRZYRODNICZYCH

W dn. 30 stycznia 1989 r. w siedzibie Instytutu Historii Nauki Oświaty i Techniki PAN w Pałacu Staszica odbyło się seminarium naukowe pt. *500-tna rocznica odkrycia Przylądka Dobrej Nadziei przez Portugalczyków*. Inicjatorami posiedzenia byli prof. Janina Klawe — Kierownik Katedry Iberystyki i prof. Józef Babicz — IHNOiT. Była to odpowiedź polskich historyków na zaproszenie Portugalskiego Prezydium Rady Ministrów przesłanego władzom Polskiej Akademii Nauk, do wzięcia udziału w obchodowym na skalę światową jubileuszu portugalskich odkryć geograficznych. Uczestniczką obchodów w Portugalii była prof. J. Klawe.

W seminarium wzięło udział ok. 30 osób, w tym Ambasador Portugalii w Polsce dr Luis Nuno de Menezes Cordeiro oraz były Ambasador Polski w Portugalii i krajach Ameryki Południowej o kulturze portugalskiej Wojciech Chabasiński.

Obrady otworzył prof. J. Babicz nakreślając podstawowe zadania stojące przed historykami epoki wielkich odkryć geograficznych. Mówił o problemie recepcji wiedzy antycznej, przez środowiska ówczesnych żeglarzy, o geograficznej empirii, to jest konfrontowaniu doświadczeń żeglarskich z danymi przyrodniczo-geograficznymi przekazanymi przez starożytność i średniowiecze, o rzeczywistych impulsach i motywach podróży.

W pierwszym referacie prof. Wiktor Grygorenko z Katedry Kartografii UW przedstawił 6 tomowe dzieło *Portugaliae Monumenta Cartographica* przygotowane przez znakomitych historyków kartografii Cortesão Armando i Toixeiro da Mota Avelino wydane w Lizbonie w 1960 r. koncentrując się na charakterze map i ich dokładności. Szczególne zainteresowanie wzbudził wydany w II tomie na kartach 170-179 atlas rękopiśmienny Diego Homena z 1565 r., którego posiadaczem był członek Towarzystwa Przyjaciół Nauk Józef Sierakowski, a który obecnie jest własnością Biblioteki Publicznej im. Sołtykowa Szcziedrina w Leningradzie. Załączony do faksymilowych map atlasu tekst wyjaśnia pochodzenie i losy tego dzieła.

W referacie pt. *Bartolomeu Dias a podróż Krzysztofa Kolumba* prof. Janina Klawe — wybitna znawczyni literatury historycznej doby Renesansu — przedstawiła spór jaki toczą historycy wokół narodowości Kolumba i podjęła próbę udowodnienia tezy o jego portugalskim pochodzeniu, opierając się na analizie dawnych opracowań na temat Kolumba. Przedstawiła ponadto pracę historyka portugalskiego Augusta de Mascarenhas Barreto *O Portuquês Cristóvão Colombo agente secreto do Rei Dom João II* (Portugalczyk K. Kolumb — tajny agent króla Jana II) wydaną w 1988, który udokumentował tę tezę opierając się o rozliczne materiały.

W referacie pt. „Odkrycie wyspy Puerto Rico w II wyprawie Colona” dr Ryszard Schnepf z Katedry Iberystyki UW omówił początki kolonizacji Ameryki Środkowej.

Mgr Joanna Sokolewicz-Janeczko absolwentka Iberystyki przedstawiła *Wielkie odkrycia geograficzne na przełomie 15 i 16 wieku* — swoistą kronikę dokonań w tym zakresie.

Konferencję zakończył referat mgr Tadeusza Ślabczyńskiego (z wydawnictwa „Polonia”) pt. *Podróżnicy polscy z okresu wielkich portugalskich odkryć geograficznych*.

W podsumowaniu seminarium prof. J. Babicz podkreślił znaczenie odkryć geograficznych dla rozwoju nowożytnych nauk przyrodniczych.

W zakończeniu Ambasador Portugalii podziękował za zorganizowanie sympozjum oraz wykazanie zainteresowań historyków polskich portugalskimi odkryciami geograficznymi.

Dorota Kozłowska
(Warszawa)

Z KRAJU

200 ROCZNICA URODZIN MICHAŁA OCZAPOWSKIEGO

Dnia czerwca 1988 r. odbyła się w Warszawie sesja naukowa z okazji 200 rocznicy urodzin Michała Oczapowskiego (1788-1854) zorganizowana przez Wydział Nauk Rolniczych i Leśnych Polskiej Akademii Nauk. Obradom przewodniczyli prof. Antoni Rutkowski, sekretarz V Wydziału PAN oraz prof. Aleksandra Ziolecka z Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonnej k. Warszawy. Otwierając sesję A. Rutkowski wskazał nie tylko na jej rocznicowy charakter, ale przede wszystkim na prekursorstwo Oczapowskiego w naukowym podejściu do rolnictwa, co znalazło odbicie w naczelnym hasle obrad, na które organizatorzy wybrali myśl Oczapowskiego: „Potrzeby człowieka mnożą się. Przyroda wprawdzie bogata i hojna, ale tajemnic skarbów swoich udziela umięjącemu tylko badać jej skrytości”.

Część referatową otworzył prof. Stanisław Brzozowski (Kraków) przedstawiając życie i działalność Oczapowskiego. Szeroko omówił jego stosunki rodzinne na tle uwarunkowań społecznych i politycznych tamtych czasów. Ukazując drogę naukową Oczapowskiego uwypuklił wszechstronność jego zainteresowań w zakresie rolnictwa oraz decydujący wpływ Albrechta Thaera na myśl polskiego uczonego. Prof. Leszek Malicki (Lublin) omówił znaczenie Oczapowskiego dla nauk agrotechnicznych wskazując przede wszystkim na fakt, iż główne dziedziny nauk agrotechnicznych w Polsce rozwinęły się i rozwijają na zrębach zbudowanych przez autora „Gospodarstwa wiejskiego”, jak również stworzenie przez niego zwarłego i pełnego systemu rozpatrywania rolnictwa uczy do dziś właściwego podejścia do nauk agrotechnicznych. Pierwszą część obrad zamknęła uroczystość wręczenia po raz pierwszy medali im. Oczapowskiego. Medale te, projektu Dyzmy Chrome-go, będą wręczane corocznie zasłużonym dla rozwoju naukowego rolnictwa osobom fizycznym i organizacjom. W tym roku otrzymali je 4 członkowie zagraniczni PAN: prof. Tadeusz Mann (Cambridge), który później ofiarował medal do zbiorów AR w Krakowie, prof. Daniel Millikan (USA), prof. Stanisław Kon (Anglia) i prof. Hans Stubbe (NRD), 10 uczonych z kraju: prof. Marian Hoffmann (Poznań),